

UCHWAŁA

Dnia 12 grudnia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (przewodniczący)

SSN Iwona Koper (sprawozdawca)

SSN Dariusz Zawistowski

w sprawie z wniosku T. –W. P.S. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowo-akcyjnej z siedzibą w K. oraz "B.-K." spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

o wpis prawa wieczystego użytkowania i własności budynków na rzecz "B.-K." spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.,

po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym

w dniu 12 grudnia 2012 r.,

zagadnienia prawnego przedstawionego

przez Sąd Okręgowy

postanowieniem z dnia 20 sierpnia 2012 r.,

"Czy w sprawach o wpis prawa użytkowania wieczystego gruntu wraz z prawem własności zabudowań posadowionych na tym gruncie pobierana jest jedna opłata stała (art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, j.t. Dz.U. Nr 90, poz. 594 z późn. zm.), czy też należy pobrać opłatę od żądania wpisu każdego z tych praw oddzielnie (art. 42 ust. 1 w zw. z art. 45 ust. 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych)?"

podjął uchwałę:

Od wniosku o wpis w księdze wieczystej prawa użytkowania wieczystego gruntu i prawa własności posadowionych na nim budynków pobiera się opłatę stałą określoną w art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst Dz.U. z 2010 r., Nr 90, poz. 594 ze zm.) od wniosku o wpis każdego z tych praw.

Uzasadnienie

Przedstawione Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne powstało przy rozpoznawaniu przez Sąd Okręgowy zażalenia wnioskodawcy na zarządzenie Przewodniczącego Wydziału Ksiąg Wieczystych w Sądzie Rejonowym o zwrocie, na podstawie art. 511¹ k.p.c., wniosku o wpis w księdze wieczystej nabytego na podstawie umowy sprzedaży prawa użytkowania wieczystego gruntu wraz z prawem własności posadowionego na nim budynku, od którego nie została uiszczona należna opłata. Od wpisu obu tych praw sporządzający umowę notariusz pobrał jedną opłatę sądową w kwocie 200 zł, na podstawie art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 90, poz. 594 ze zm. – dalej jak u.k.s.c.), podczas gdy – zdaniem Przewodniczącego – zgodnie z art. 45 ust. 2 u.k.s.c. opłatę stałą określoną w art. 42 u.k.s.c. pobiera się odrębnie od wniosku o wpis każdego prawa, chociażby wpis dwu lub więcej praw miał być dokonany na tej samej podstawie prawnej.

Wnioskodawca zakwestionował w zażaleniu trafność tego stanowiska podnosząc, że nie ma podstaw do uznania, że wniosek został nienależycie opłacony. Zgodnie bowiem z art. 235 § 2 k.c., przysługująca użytkownikowi wieczystemu własność budynków jest prawem związanym z użytkowaniem wieczystym zabudowanej nieruchomości i nie może stanowić samoistnego przedmiotu rozporządzeń.

Na tle powstającej w związku z tym wątpliwości co do wykładni art. 42 ust. 2 w zw. z art. 45 ust. 2 (mylnie powołanym w postanowieniu jako ust. 3 u.k.s.c.) Sąd Okręgowy sformułował przedstawione Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 42 ust. 1 u.k.s.c. ustanawia zasadę, w myśl której opłatę stałą w kwocie 200 zł pobiera się od wniosku o wpis w księdze wieczystej własności, użytkowania wieczystego lub ograniczonego prawa rzeczowego, dopuszczając od niej wyjątki przewidziane w przepisach szczególnych.

Treść tego unormowania doprecyzowuje, usuwając mogące powstać na tle jego wykładni wątpliwości, przepis art. 45 ust. 2 u.k.s.c., określający sposób

pobierania opłat w sytuacji, gdy jeden wniosek o wpis obejmuje więcej niż jedno prawo spośród wymienionych w art. 42 ust. 1 u.k.s.c., a więc gdy mamy do czynienia z kilkoma żądaniami zawartymi w jednym wniosku i to zarówno wówczas, gdy wpis ma być dokonany na tej samej jak i na różnej podstawie prawnej. Wówczas opłatę stałą w kwocie 200 zł pobiera się odrębnie od wniosku o wpis każdego prawa. Opłata związana jest więc z wpisem konkretnego prawa.

Odstępstwo od przewidzianej w art. 42 ust. 1 u.k.s.c. reguły pobierania opłaty stałej od wniosku o wpis obejmujący jedną księgę wieczystą przewiduje art. 45 ust. 2 u.k.s.c. stanowiąc, że od wniosku i wpis hipoteki łącznej lub służebności pobiera się jedną opłatę stałą, choćby wniosek obejmował więcej niż jedną księgę wieczystą.

Szczególny charakter ma przewidziana w art. 42 ust. 2 i 3 regulacja dotycząca pobierania opłaty od wpisu wniosku dotyczącego udziału w prawie. Przepis art. 42 ust. 3 ustanawia wyjątek od zasady pobierania odrębnej opłaty od wpisu poszczególnego udziału w prawie w razie, gdy podstawą wpisu prawa wymienionego w tym przepisie jest dziedziczenie, dział spadku albo zniesienie współwłasności. Wówczas pobiera się jedną opłatę stałą w wysokości 150 zł. Nie zmienia to reguły nakazującej pobranie wielokrotności należnej opłaty od wpisu w sytuacji, gdy ujawnienie praw następuje w kilku księgach wieczystych.

Z kolei art. 43 u.k.s.c. ustanawiając stałą opłatę w kwocie 150 zł od wniosku o wpis praw w nim wymienionych nie wiąże żądania z wpisem danego prawa w określonej księdze wieczystej. Jeżeli więc wnioskodawca domaga się ujawnienia praw jednym wnioskiem, pobiera się jedną opłatę w tej kwocie, chociażby ujawnienie następowało w kilku księgach wieczystych.

Objęta rozstrzyganym zagadnieniem prawnym kwestia była już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, który w postanowieniu z dnia 27 lipca 2007 r., I CSK 235/07 (Lex nr 897790) przyjął, że jak wynika to wprost z przepisów art. 42 ust. 1 i 45 ust. 2 u.k.s.c., od wniosku o wpis do księgi wieczystej prawa wieczystego użytkowania gruntu i prawa własności posadowionych na nim budynków pobiera się opłatę od żądania wpisu każdego z tych praw oddzielnie tj. dwa razy po 200 zł. Pogląd ten zaakceptował Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 29 kwietnia 2008 r.,

III CZP 18/08 (OSNC 2009, nr 6, poz. 83) wskazując w jej uzasadnieniu, że każde z tych praw jest innym prawem i od wpisu każdego z nich należy pobrać oddzielna opłatę, także jeżeli żądanie ich wpisu zostało zamieszczone w jednym wniosku.

Nie stanowi uzasadnionej podstawy do podważenia tego stanowiska odwołanie się do specyfiki prawa własności budynków znajdujących się na gruncie w użytkowaniu wieczystym polegającej na tym, że nie jest ono prawem samodzielny, nie może być zatem przedmiotem osobnego obrotu i dzieli los użytkowania wieczystego (art. 235 § 2 k.c.), skoro nie została ona uznana za dostateczną przyczynę ustanowienia wyjątku od obowiązującej na gruncie omawianej ustawy zasady pobierania opłaty stałej określonej w jej art. 42 ust. 1 u.k.s.c. odrębnie od wniosku o wpis każdego z tych praw. Ustawa nie różnicuje, dla celu określenia zasad i trybu pobierania opłaty sądowej od wniosku o wpis praw w księdze wieczystej praw, których wpis ma dotyczyć, na prawa główne i zależne. Tworzenie wyjątków od przyjętych w niej zasad na bazie takiego podziału w drodze wykładni przekraczałoby dopuszczone dla niej granice. Opisana szczególna zależność między tymi obu prawami, istotna na gruncie prawa cywilnego nie ma takiej samej doniosłości na gruncie ustawy o kosztach, której przepisy realizują odmienny, właściwy dla tej ustawy cel. Do przedmiotu wykładni nie należy ocena, czy przyjęte w ustawie rozwiązanie nie jest wyrazem nadmiernego fiskalizmu, co podnosi Sąd Okręgowy i czy w tym aspekcie przyjęte w niej rozwiązania są trafne. Zastrzeżenia te mogą być traktowane jedynie jako zawierające podyktowany tymi względami postulat co do ewentualnej zmiany obowiązującego stanu prawnego.

Z przedstawionych przyczyn orzeczono jak w uchwale.